

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-07-04
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 5422-22

PARTER

Klagande

1. Margareta Johansson
Billinggatan 7
426 71 Västra Frölunda

2. Daniele Coen
Kamomillvägen 25 BV
541 39 Skövde

3. Alexander Coen
Musikvägen 46, lgh 1301
421 39 Västra Frölunda

4. Älvsborgs Egnahemsförening,
Box 4045
426 04 Västra Frölunda

Motpart

Göteborgs kommun
404 82 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kommunfullmäktige i Göteborgs kommuns beslut den 24 november 2022, § 16,
dnr 0998/22, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan för bostäder väster om Billinggatan inom stadsdelen Älvsborg i
Göteborgs kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar Älvsborgs Egnahemsförenings överklagande.
2. Mark- och miljödomstolen avslår Margareta Johanssons, Daniele Coens och Alexander Coens överklagande.

Dok.Id 615586

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/	finns ej	måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Göteborgs kommun beslutade den 24 november 2022 (§ 16, dnr 0998/22) att anta detaljplan för bostäder väster om Billingegatan inom stadsdelen Älvsborg i Göteborgs kommun.

I planbeskrivningen anges att syftet med detaljplanen är att möjliggöra avstyckning av småhusfastigheter för friliggande villor eller parhus inom fastigheten Älvsborg 555:420.

YRKANDEN M.M.

Margareta Johansson, Daniele Coen och Alexander Coen (de enskilda klagandena) har yrkat att beslutet att anta detaljplanen ska upphävas, och anfört följande.

Kommunen har gjort en felaktig avvägning mellan motstående enskilda och allmänna intressen i ärendet, mindre enskilda intressen har fått gå före omfattande allmänna intressen.

Genom aktuellt beslut exploateras obebyggd mark på Stora Billingen som idag utgör grönområde och rekreationsområde. Exploateringen utgörs av tre till sex nya småhusfastigheter, ny väg in i området, sprängningar för både väg och hus samt borttagning av befintlig skogsmark. Stora Billingen är ett mycket uppskattat grönområde och används frekvent som rekreationsområde av såväl privatpersoner, organiserad verksamhet, förskolor, skolor med mera. Användandet av grönområdet som rekreationsområde ökar kontinuerligt, sannolikt på grund av minskad tillgänglighet till andra liknande områden och en ökande befolkning på grund av ökat antal bostäder i närområdet.

I tjänsteutlåtandet med förslag till beslut för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beskrivs kommunens bedömning ur social dimension. Detaljplanens genomförande bedöms inte få någon märkbar effekt på stadens mål om ökad blandning av boendeformer eftersom bebyggelsen av småhus kompletterar redan

befintliga sådana och att tillskottet av bostäder är litet. Bostäderna är dock ett tillskott i en attraktiv boendemiljö.

Sätts antalet nya bostäder, inom aktuellt planområde, i relation till vilken inverkan det nya området får, med oåterkalleliga skador, på det allmänna grönområdet och rekreationsområdet är det tydligt att en felaktig avvägning mellan motstående enskilda och allmänna intressen har gjorts av kommunen i ärendet. Kommunens bedömning ur social dimension visar att det inte finns något stort allmänt intresse av de byggnationer som planeras utan snarare är de ett tillskott i en attraktiv boendemiljö. Planerad byggnation medför störst vinning för den enskilde fastighetsägaren, på grund av den attraktiva boendemiljön, medan det allmännas intresse förlorar. Det är märkligt att kommunen kan göra denna avvägning där det allmännas intresse värderas så lågt i förhållande till den enskilde fastighetsägarens intresse.

I ärendet har Göteborgs Stads Stadsbyggnadskontor konstaterat att förslag till detaljplan avviker från markanvändningskartan tillhörande den översiktsplan som gällde när planen togs fram (ÖP 2009) men är förenlig med ny översiktsplan (ÖP 2022). Det borde vara rimligt att den översiktsplan som gäller när planen tas fram är den som gäller och att kommunens handläggare inte godtyckligt kan välja vilken översiktsplan de går efter beroende på vilket resultat man vill uppnå i ett enskilt ärende.

I yttranden som inkommit i ärendet tydliggörs, ex. från Socialnämnden Sydväst "att staden bör vara restriktiv i att bebygga och ta även mindre delar av, enligt översiktsplanen, utpekade grön- och rekreationsområden" och "Området bedöms i övrigt inte fylla sådana kvaliteter (som bl.a. kollektivtrafikhänsyn) för att vara prioriterade i ett allmänt intresse för stadsutveckling". Den restriktivitet som bör gälla för området och att områdets kvaliteter inte motiverar stadsutveckling borde ha beaktats i avvägningen mellan enskilda och allmänna intressen i ärendet.

Det är också anmärkningsvärt att Göteborgs Stads nya översiktsplan (ÖP 2022) på ett så tydligt och uppenbart sätt har anpassats för att berört område inte längre ska

utgöras av grön- och rekreationsområde som det gjorde enligt tidigare översiktsplan, den som gällde när planen togs fram. Även detta är ett exempel på en felaktig avvägning mellan motstående enskilda och allmänna intressen som kommunen har gjort i ärendet där kommunen aktivt låter enskilda intressen gå före allmänna intressen.

Som fastighetsägare till angränsande fastighet är de också oroliga över vilka konsekvenser kommunens bristande bedömning gällande översvämningar i området och dess konsekvenser får för dem. Den bristande bedömningen tydliggörs av Länsstyrelsen Västra Götalands granskningsyttrande där de beskriver att planen inte kan accepteras och kan därför komma att prövas av länsstyrelsen om den antas. Det är inte rimligt att kommunen antar en detaljplan med denna typ av osäkerheter för dem som fastighetsägare till angränsande fastighet.

Älvsborgs Egnahemsförening (föreningen) har, som domstolen uppfattat, yrkat att beslutet att anta detaljplanen ska upphävas, och anfört följande.

Föreningen yttrar sig som representant för drygt 200 medlemshushåll i stadsdelen Älvsborg, Göteborg. Den anser att det intrång som görs i grön- och rekreationsområdet Stora Billingen i och med detaljplanen är till men för stadsdelen. Det visar på en trend att allt mer kringskära och stycka upp allmänna områden till förmån för privata vinstintressen. Tillvägagångssättet har varit att efter bygglovsansökan omdefiniera gränserna för rekreationsområdet så att den berörda delen läggs utanför området.

Föreningen fruktar att metoden att exploatera gemensam mark att omdefiniera skyddsvärda områden i nya översiktsplaner efter privata intressen kommer att bli vanligare om metoden vinner insteg i planeringen. Detta är en fråga av principiell betydelse.

Föreningen bildades 1928 och har för närvarande 297 betalande medlemmar. Föreningens rätt att överklaga följer av 13 kap. 12 § plan- och bygglagen, 16 kap. 13 § miljöbalken och rättsfallet ”Snäckan 8”, NJA 2020 s. 641.

Föreningen har bifogat stadgar, medlemslista, protokoll från årsmöte 2022-04-19 samt material från föreningens hemsida.

DOMSKÄL

Överklagandet från Älvsborgs Egnahemsförening avvisas.

Av Högsta domstolens avgörande ”Snäckan 8”, NJA 2020 s. 641, följer att miljöorganisationer med uppgift att tillvarata kulturmiljöintressen, och som uppfyller kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken, har klagorätt i fråga om beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan, om beslutet aktualiserar hänsynstaganden som mer tydligt är relaterade till kulturmiljön, se p. 19 i avgörandet. Uppgiften att tillvarata kulturmiljöintressen bör också ligga inom ramen för organisationens huvudsakliga ändamål för att avgörandet ska tillämpas, jfr p. 4 och 16 i avgörandet samt 16 kap. 13 § 1 p. miljöbalken.

Älvsborgs Egnahemsförening har enligt sina stadgar följande ändamål. Att tillvarata medlemmarnas intresse av att samverka gentemot myndigheter och företag i frågor om stadsplanering, kommunal service, kulturutbud, kulturminnesvård m.m. som berör stadsdelen Älvsborg. Verksamheten skall främja trivsel och god boendemiljö i området.

Föreningsstadgarna beskriver först och främst att föreningens ändamål är att verka i frågor om stadsplanering och kommunal service i vid bemärkelse. Även om föreningens ändamål till en del kan omfatta tillvaratagande av kulturmiljöintressen så bedömer domstolen att detta ligger vid sidan av föreningens huvudsakliga ändamål. Föreningen har alltså inte ett sådant ändamål att den ska ges rätt att överklaga ett beslut att anta en detaljplan med hänvisning till kulturmiljöintressen.

Detaljplanen avser en fastighet som ligger inom ett område som har pekats ut som ett riksintresse för kulturmiljövården (Nya Varvet). Planområdet ligger emellertid väl avskilt från de byggnader och miljöer som utgör uttryck för riksintresset. Planområdet är också av förhållandevis begränsad omfattning. Beslutet att anta detaljplanen aktualiserar därmed inte hänsynstaganden som mer tydligt är relaterade till kulturmiljön.

Eftersom föreningen inte har som huvudsakligt ändamål att tillvarata kulturmiljöintressen och eftersom beslutet att anta detaljplanen inte aktualiserar hänsynstaganden som mer tydligt är relaterade till kulturmiljön har föreningen inte rätt att överklaga beslutet att anta detaljplanen med stöd av rättsfallet ”Snäckan 8”, NJA 2020 s. 641. Någon omständighet som ger föreningen rätt att överklaga beslutet på annan grund har inte framkommit. Föreningens överklagande ska därmed inte tas upp till prövning i sak utan avvisas.

Allmänt om prövningen av en detaljplan

Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten, se 1 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Det är alltså kommunen som, inom vida ramar, avgör hur bebyggelsemiljön ska utformas i kommunen. Den domstol som prövar ett överklagande av ett beslut att anta eller ändra en detaljplan ska endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna. Om domstolen vid prövningen finner att beslutet strider mot en rättsregel, ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Beslutet ska dock inte upphävas om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Om kommunen har medgett det, får dock beslutet upphävas i en viss del eller ändras på annat sätt. Ändringar som har ringa betydelse får göras utan kommunens medgivande. (Se 13 kap. 17 § PBL.)

En överprövning av ett beslut att anta en detaljplan innebär i första hand en kontroll av om kommunens beslut ryms inom det handlingsutrymme som kommunen har enligt bestämmelserna i plan- och bygglagen och de krav som kan ställas på

beslutsunderlag och beredningsförfarande. De avvägningar som kommunen har gjort mellan olika samhällsintressen blir, om kommunen har hållit sig inom sitt handlingsutrymme, inte föremål för överprövning. Det är framför allt om en kommun i sin bedömning gjort en felaktig avvägning mellan motstående enskilda intressen eller motstående enskilda och allmänna intressen eller om kommunen förfarit formellt felaktigt vid handläggningen av planärendet som ett upphävande av detaljplanebeslutet blir aktuellt. (Se rättsfallet MÖD 2014:12 och där gjorda hänvisningar.)

Överklagandet från de enskilda klagandena avslås

Att i nu aktuell omfattning ta grönområde i anspråk för exploatering av bostäder ryms inom det handlingsutrymme som kommunen har enligt bestämmelserna i plan- och bygglagen. Detsamma gäller den ändrade planeringsinriktning som kommunen redovisat genom den nya översiktsplanen, ÖP 2022. Avvägningen här mellan motstående enskilda och allmänna intressen kan inte anses felaktig. Beslutet att anta detaljplanen ska därmed inte upphävas på grund av vad de enskilda klagandena anfört i dessa avseenden.

Vissa allmänna intressen, såsom hänsyn till risk för översvämning, bevakas i första hand av länsstyrelsen i myndighetens funktion som regional planmyndighet under planprocessen och vid ställningstagande till överprövning av kommunens beslut om antagande av detaljplanen, jfr 5 kap. 14 & 22 §§ samt 11 kap. 10-11 §§ PBL.

Efter att länsstyrelsen under granskning av planförslaget lämnat synpunkter i fråga om befarad risk för översvämning, har kommunen besvarat synpunkterna och lagt till en planbestämmelse om höjdsättning för de tillkommande tomterna i syfte att ge skydd mot risken för översvämning. Länsstyrelsen har sedan, den 22 december 2022 (dnr 404-51444-2022), beslutat att inte pröva kommunens antagandebeslut med anledning av hur bl.a. frågan om översvämningsrisk har behandlats i detaljplanen. Domstolen gör ingen annan bedömning i detta avseende.

Beslutet att anta detaljplanen strider inte mot någon rättsregel på det sätt som de enskilda klagandena har angett eller som annars framgår av omständigheterna så att domstolen ska pröva det självmant. De enskilda klagandenas överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 25 juli 2023.

Kristian Andersson

Gunnar Åkerlund

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Kristian Andersson, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Åkerlund. Föredragande har varit beredningsjuristen Anders Jagefeldt.

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2022-11-24

Antagande av detaljplan för bostäder väster om Billinggatan inom stadsdelen Älvsborg

§ 16, 0998/22

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

Detaljplan för bostäder väster om Billinggatan inom stadsdelen Älvsborg, upprättad 2022-02-17 och reviderad 2022-08-23, antas.

Handling

2022 nr 197.

Protokollsutdrag skickas till

Byggnadsnämnden

Dag för justering

2022-12-06

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Aslan Akbas

Justerande

Anneli Rhedin

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Lisbeth Sundén Andersson

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R5

INKOM: 2023-01-10
MÅLNR: P 5422-22
AKTBIL: 6

Utdrag ur protokoll fört vid samman-
träde med Göteborgs kommun-
fullmäktige ovanstående dag.
Rätt utdraget betygar, i tjänsten:

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.